

Director
ILIE PĂUNESCU
 Redacția și administrația:
 Colea Victoriei nr. 133, et. 2
 70179 București
 Cont de viroment:
 45.10.50/1106
 Banca Comercială Română
 S.M.B.
 Telefon: 50.41.25
 Fax: 50.64.44

Dreptatea

ORGAN AL PARTIDULUI NAȚIONAL ȚĂRĂNESC
 CREȘTIN DEMOCRAT

ANUL XXIII
 (Seria a IV-a nr. 487)
 LUNI / MARȚI
 4 / 5 noiembrie 1991
 4 pagini — 5 lei

Oglindă, oglinjoară, care e cea mai frumoasă țară?

Agitorii de deteriorare a imaginii României în lume sunt, în mod evident, invidioși pe puțina de convingere a doamnei Doina Cornea în Occident. Recenții noștri s-au străduit să-și stăpânească între dînșii, cum aveam și așa mai înainte aspiranții la funcții înalte, să-și facă posturi libere, să-și creeze un departament, anume, acela al informațiilor, având și el, la rândul lui, un secretariat — sau subsecretariat — care va veghea, musai, asupra imaginii României în lume.

Recent, șeful Departamentului Informațiilor, dl. Căsuș Dragomir, a avut o consfătuire „de lucru” cu toți „factorii” în stare să dea o mână de ajutor la crearea unei oglinzi fermecate: privindu-se în ea, precum împărăteasa din poveste, mai mari noștri ar dori să afle că nu ne întrece nimeni în frumusețe și democrație.

Cum asta s-a străduit să facă și Ceaușescu, mobilizând armata de asistați culturali de consilieri, de ziariști, scenaristi și alte specii culturale și plătind — cu bani țării — tot felul de manifestări dedicate, chipurile, de altii, României. Conform ecourilor care se întrecuș apoi în țară, ai fi zis că lumea întreagă, din Filipine până în Alaska, nu face altceva decât să se extazeze în fața mărețelor realizări ale ei.

Deși am ajuns la un milion de propagandă (cum era cel al lui Goebbels în Germania nazistă), „sarcina” de propagandă nu este adevărată și adevărată. Adevărat și a difuza „un adevărat” fabricat în cercurile puterii în însemnă deținută încă o măsură pur totalitară. Însemnă deținută dreptul (consemnat în orice constituție democratică) la exprimarea liberă a ideilor și la libera circulație a informațiilor și subsecretariatul la care ne-am referit își propun nu numai a face cunoscută peste hotare realitatea, dar și să dea o formă realității. Cu alte cuvinte, există doar ceea ce spun eu, Puterea!

Slujind un regim care le indică ce trebuie să spună și ce trebuie să facă, unde și când și prin cine, funcționarii însărcinați cu îmbunătățirea imaginii României vor îndeplini o obligație nu profesională, ci pur ideologică, selecționând și prelucrând informația, astfel ca „dincolo” să se creeze impresia că totul e bine și frumos la noi.

Semnele unui astfel de comportament există înaintea. Cu aproape un an în urmă, în timp ce în presa de orientare FSN doamna Doina Cornea era calomniată în modul cel mai mirsău, o revistă destinată străinătății, publicată sub același patronaj guvernamental,

mea și frigul — și asta doar în perioada de tranziție, până se va consolida întreg mecanismul. Cum am spus scuturi și altă muniție în lupta de stradă, sîrma ghimpată poate fi autohtonă, pentru că mai deținem recordul de oțel pe cap de locuitor. Avem o opoziție, atât cită a mai rămas, după cele trei mișcări — atitudine care trebuie luată pentru ca ei să nu ne vîndă țara, iar noi să putem munci fără să gîndim. Și o vom face, cu siguranță, și în această țară, deoarece la Cotroceni stă pavăza un președinte care își toarce înaltele idealuri socialiste — oare, acum, după care model? — la locul căminului și păzesc bine, după cum au constatat cei care au fost cadavrișorii cu cîte un glont, mai de cauciu, mai de oțel — Made in Rumania — tras de băieții antrenati la școală cu veche tradiție de la Băneasa. Și asta ca să ne convingem că avem S.R.I., avem Jandarmerie, avem Poliție, iar la nevoie și armată dă o mîna de ajutor. Dar ce nu fac forțele noastre de ordine pentru liniștea românilor, ca să stea liniștiți la coadă, liniștiți să-și mistuie moștenirea de mizerie într-o democrație originală în țara ceașistă ce ni se pregătește tutulor — vorba răposatului.

ION RĂDULESCU

CORNELIU BUZINSCHI

Poziția PNȚCD față de aminarea alegerilor locale

— Ajutoarele din Occident intirzie; URSS sistează livrările de gaze și energie electrică —

Partidul Național Țărănesc Creștin Democrat a subliniat, în cursul convorbirilor de vineri de la Palatul Cotroceni, prin vicepreședintele său, domnul Ion Rădulescu, că a fost de la început pentru alegeri anticipate.

Avind în vedere circumstanțele descrise în cadrul aceluiași constătuiri de primul ministru (care a anunțat că ultimul termen de luat în considerare pentru consultarea electorală în 1991 e 15 decembrie, dată imposibil de respectat), avind în vedere și faptul că celelalte partide au propus ca alegerile locale să se țină la sfîrșitul lui

ianuarie sau începutul lui februarie, PNȚCD acceptă acest termen și promise că nu va face din aminarea alegerilor un cal de bătaie în campania electorală. (După cum se știe, guvernul se angajase față de partide și față de Consiliul European că va ține alegerile locale înainte de sfîrșitul anului).

Conferința de vineri a început cu un raport al primului ministru asupra situației țării. Domnul Stoiljan a insistat asupra grizei de mare amplitudine a energiei.

Există puține șanse, au apreciat participanții la discuții, ca recenta campanie a domnului Stoiljan împotriva corupției și speculei să dea rezultate dorite. Același lucru se poate spune și despre încercările guvernului de a păstra un raport rezonabil între prețuri și salarii.

Înapoi la colectivizare? Foto: NATALIA DUMITRU

PREȘEDINTELE E ÎMPOTRIVA LEGII!

Vehemența cu care președintele Ion Iliescu s-a lansat în propria-i campanie electorală — pe ci, de timpuriu și neoficială, pe altă de reală, totuși — prezintă două aspecte.

Primul se referă la acele avansuri propagandistice care nu poase fi neglijate, cel puțin prin prisma unui anumit „obiect al pămîntului” potrivit căruia cel care vorbește primul și mai tare are o obligație morală deosebită. Al doilea aspect vizează însă „pripoala” care, mai ales în politică, nu s-a dovedit niciodată a fi un atu cîștigător. Ea stă deindeobte la originea unor afele, înțelese aici în accepția acestor lucruri scîpate neintenționat și cam imprudent, așa cum se întîmplă cînd te la nu numai graba dar și gura pe dinainte. Iar asemenea isprăvi, mai de vreme sau mai tîrziu, costă.

Puțin împotrivă în acest moment dacă graba (încă actualului președinte de a-și asigura un nou mandat) s-ar datoră convingerii personale că d-sa ar fi singurul în măsură să asigure fericirea națiunii — se vede cu ochiul liber cum arată aceasta după numai doi ani — sau doar temerii că, odată ieșit de sub protecția prerogativelor imunitar-prezidențiale, ar fi nevoit să răspundă în fața legii pentru unele dintre actele săvîrșite pe parcursul exercitării mandatului.

Cert este că, după asumarea de ultim moment a candidaturii naționaliste, dl. Iliescu și-a orientat clar strategia electorală pe preceptele ingrozitor de bine cunoscute și verificate ale luptei de clasă. Răzbatate de aici speranța că aplombul populist răspîndit cu sîrg prin televiziunea

personală îi va asigura și în primăvara viitoare sufragiile unei clase muncitoare sîrînș aliate cu harnica noastră țărănie (tot muncitoare), front menit — să contracareze — numeric împotriva inteligențărilor minoritare.

Papetele ce determină asemenea afirmații sînt (din nefericire) citi se poate de limpezi. Invazia mîrească soldată cu mîtrășirea guvernului Roman cu multele-i păcate cu tot, dîndu-i astfel președintelui o mai cuprinzătoare marjă de manevră, a fost motivată oficial (vezi spusele dl-ului Magureanu, subordonatul direct al președintelui)

prin revolta de tip proletar a ortacilor conduși ba de un Cămarășescu, ba de un Miron Cosma. Vinovații, conform aceluiași punct de vedere: privatizării și cabinetul care l-a tolerat. Și unii și alții au fost scormîniți, coresponsuzatori și poziționali cu botul pe laze Deșchidat.

Starea de tensiune din Transilvania (dureros de reală, dar amplificată și manipulată cu abilitate partinică) l-a ridicat înesedintului „mingea la filele”. Nu-i avertizate domnia sa pe mineri deveniți prea

Cotidiene

Să rîdem cu poliția

Domnul Babluc, fost procuror general în locul domnului Robu, actualmente ministru de Interne, și-a pus în gînd să ne înveselească. Poate ne-o fi frig, poate ne-o fi foame sau ni s-o fi urît cu atîtea „loștăviri de forță”, pusch-uri

te-mîrîce-se semne democratice prin care și-a cîștigat puterea largă simpatie populară. Ministerul de Interne a plănușit o mare sărbătoare a sufletelor românești: Ziua Poliției (4 noiembrie). Adică de Thanksgiving Day (Ziua mulțumirii), cînd anglicanii își fac tot soul de daruri și se bucură de confortul social. Astfel că poliția s-a hotărît să se-mbrace cu cocarde, funde și cununii să celebreze, în fine, nenumăratele momente de concordie națională, în care a jucat rol de prim ordin. Să ne reamintim, doar, ziua de 28 septembrie în care Poliția a făcut dovada publică a bună-voinței sale: a atacat, în plină zi (și strada) grupurile de cetățeni care strănușeau pe trotuare. Și ba noastră Poliție națională nu a precepută nimic din farmecele ei cunoscute, sub protecția blindajului: lacrimogene, pe-tarde, alce.

ION RĂDULESCU

ION RĂDULESCU

Fără presă in campania electorală?

Directorul comercial al Fabricii de Hîrtie „Letea” — Bacău, domnul Virgil Mireanu, ne confirmă: în luna octombrie s-au produs aici 2.560 tone hîrtie de ziar, față de o capacitate de 6.500 tone. Aceasta în condițiile în care, de data aceasta, nu s-a livrat nimic la export. Fabrica lucrează la 30-35% din capacitate, pentru a preîntîmpina pericolul de avarie. O funcționare normală presupune livrarea gazului, metan la o presiune de minimum 0,6 atmosfere. Or, în perioade întinse ale zilei, presiunea nu depășește 0,1 atmosfere. Ar mai fi o soluție: asigurarea livrării a 1.000 — 1.200 tone pîcără lunar, instalațiile avînd posibilitatea să lucreze și cu acest combustibil însă.

În discursul roștit în fața parlamentului (am să maiusculez cînd va merita), în data de 16 octombrie, președintele Stoiljan afirma că stocul de pîcără reprezintă doar 31% din cantitatea depozitată în aceeași perioadă a anului, trecut. De la odioasa moștenire a lui Ceaușescu am trecut, esad, la catastrofa moștenită de „reformistului” Petre Roman.

Evident, domnul Manea Avramescu, directorul general al Fabricii de Hîrtie „Letea” — Bacău, la informat despre situația creată de domniștii Dan Constantin și Ludovic Spănuș. Ba chiar s-a denlatat la București, pentru a încerca să rezolve problema

BOGDAN BURILEANU
 (Continuare în pag. a 3-a)

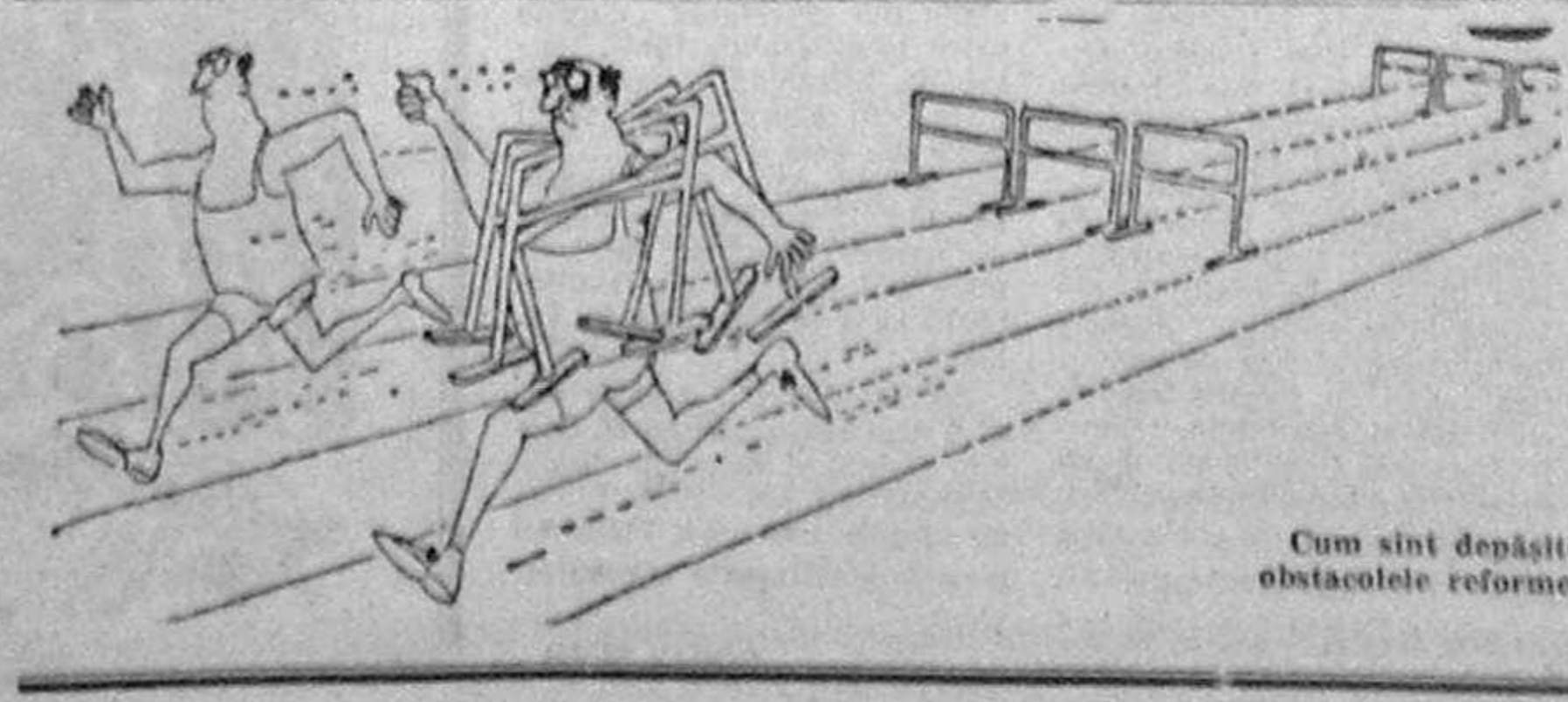
Anunț

Tineretul Universitar al Partidului Național Țărănesc Creștin Democrat (T.U.N.Ț.) organizează în ziua de vineri, 8 noiembrie a.c., o întrunire în Piața Revoluției (Palatului), spre a comemora evenimentele din 8 noiembrie 1945, cînd s-a început lupta masivă a tineretului român împotriva dictaturii comuniste, soldate cu primele victime.

Fiecare român este dator să nu uite acest început finalizat de revoluția din Decembrie 1989.

Este o datorie de onoare pentru fiecare român tinăr și vîrstnic să fie prezent în 8 noiembrie a.c., orele 15.00, în Piața Revoluției (Piața Palatului).

COMITETUL DE CONDUCERE AL TUNȚ

Cum sînt depășite obstacolele reformei

Dr. Iliescu și alegerile

Alegerile locale de la începutul anului viitor vor fi deosebite. Se va afla în joc crearea unei baze solide a democrației la nivelul comunei, fără de care nu se poate imagina un sistem național de reprezentare parlamentară.

Există elemente suficiente pentru a aprecia, încă de pe acum, dacă regimul actual intenționează să organizeze o consultare electorală corectă. În caz contrar, publicul va trebui prevenit și chemat să apere libertatea și corectitudinea alegerilor chiar de la începutul campaniei electorale.

În momentul de față, cel mai puternic adversar al instaurării democrației în România este președintele țării. Urmează, imediat după aceea, corupția. De celelalte amenințări nu ne vom ocupa aici. Spațiul ne e limitat.

Prin poziția pe care o ocupă în stat și prin prerogativele acordate domniei sale — la cerere — de o majoritate parlamentară scandalos de obedientă, domnul Ion Iliescu reprezintă o primădie activă pentru libertățile și drepturile cetățenului. O primădie incomparabil mai mare decît riscurile potențiale intruchipate de alți partizani ai totalitarismului: obscurii continuatori declarați ai partidului comunist, domnul Ilie Verdet și asociații săi de dată recentă, ori cei mai zgometoși campioni ai antipatriotismului de extremă dreapta.

Or tocmai domnul Ion Iliescu urmează să vegheze, în chip de pretins părinte al patriei, asupra corectitudinii alegerilor viitoare. Ce șanse există ca domnia sa să-și respecte rolul constituțional e ușor de apreciat, dacă trecem în revistă pîmaresul său recent. Nu se poate neglija că actualul președinte e omul care a declarat și condus contrarevoluția din Decembrie 1989; care a proclamat în 1990, în timpul unei campanii electorale a tuturor trucurilor și violențelor, că aspiră la titlul de „despot înțelept”; care a ordonat devastările și vîrsările de sînge de la 13-15 iunie 1990; care continuă cu îndărătnicie să otrăvească spiritele cu ajutorul celor mai triviale minciuni televizate; care nu mai departe decît sîntămîna trecută a ridicat nerepectarea legii la rangul de principiu de guvernare.

Perspectivile viitoarelor alegeri devin și mai clare, dacă ținem seama de necinstea altora dintre piesele componente ale mașinării guvernamentale.

Trăim în țara în care șeful guvernului declară război corupției, numai pentru ca elanul și energia domniei sale să fie supte de nisipurile înșelării sau, mai grav, să fie ohabilitate de complicitatea la abuz a subalternilor. O pîldă elocventă de refuz de a se implica dau acei secretari de stat care declară presa că nu știu dacă se poate vorbi de corupție la nivelele cele mai înalte, deși toată lumea știe că împotriva unui fost ministru din echipa Roman s-a întocmit încă de pe acum un dosar cuprînzînd „multe abuzuri și încălcări de lege”.

Ce rezultate poate da campania domnului Stoiljan la nivelele inferioare, cînd chiar în cabinetele direct subordonate domniei sale se ignoră neregulile îndeobște cunoscute? Ce șansă au alegerile din ianuarie sau februarie viitor de a fi corecte, cînd încorectitudinea biată în administrație, de la primari și prefeți pînă la miniștri?

Da, mai cu seamă, ce posibilități de a trîmba ore corectitudinea în alegerile din ianuarie viitoare, cînd însuși șeful statului cere la televiziune ca legea să fie călcată?

Populația trebuie să rămîna trează în lumea care vin. Confruntarea cu adversarii democrației va fi aspră. Viitorul nostru și al copiilor noștri depinde, în cea mai mare măsură, de hotărîrea noastră de a apăra libertatea alegerilor locale apropiate.

ILIE PAUNESCU

Lipsa de argumente

O întâlnire curioasă au dobindit controversalele din presa noastră culturală. Nu aceea de dialog între surse tipicizate ar fi fost în viața sufletească de civilizații, ci de dialog normal, și pe de altă, indivizi (care fac pe nebușii). De pildă, afirmi că afară ține și li se vorbește despre impietatea la adresa marilor valori, învești cite ori și li se răspunde printr-o lăcădă asupra pericolului maghiar, dar un citat și este auzat că ai săvârșit o crimă. O cuplură logică s-a produs, că e ruptură de constanță morală, care se află în marea. Dacă ar sta de vorbă surzibil, lipsa lor de comunicare ar prezenta albul unui fenomen biologic, cauza unei intimități. Incompatibilitatea replicilor, îmbrăcarea lor anodă az conține, în coeficient de încredință, un proto-textul opus, urmind un proto-col al bunului-simț, așa cum nu poți duca decît supunția de te unui cod al duelului. Onorabil ar fi să se declare invins și să se retragă. Inșă nu sint niste gentlemani! Drept care atacă pe la spate, prin surprindere, cu arme descalfitoare. În pofida, desori, a unor titluri literare, ba chiar universitare și academice, divulgă o mentalitate suburbană, a răfoleii de maidan.

Neposedit argumente, lovesc orbete. Indobște, limbajul lor e saturaț de necuvinte, de calomnii, de injurii, nu ca la usa cortului, ci ca la usa vespasianelor sordide, pe pereții cărora se răsfată obscenitate cu ilustrații în text. Un soi de bravură, compoanța veștată a scriului lor dă în vileag un infanțism psihic ce stădează lumina mator, a logiei la care nu se poate adapta. Caricaturi peste caricaturi, de sub pana publicistilor, cu peticina, nedovedind nici o relație cu modelul, căci acesta e, la rindul său, un produs imaginativ, avind în conținut cu realitatea doar numele, în schimb probante pentru mecanismele lor mentale, veritabile fișe clinice ale unui mentalități complexate. Furia nepuținții de a argumenta duce și la o stuporifică imagistică. Amorfă. Din comentariul critic al directorului revistei Totuș iubirea, bunăoară, țigesc mereu cuvinte elevate: dobitoc, anmal, vită. Din motive ce erodem că n-au nevoie de expliții, am socotit că bardul de la Băraia s-a ezita, totuși, în fața similitudinilor porcinice. Dar ne-am înșelat. Iată, se scrie, într-o dispută cu poetul George Stancu: „S-au oposit pe lingă mine și l-am ajutat să crească, să debuteze și să se afirme, diversi porci”. Pentru a nu asigura, în continuare, că activitatea sa de fermier n-a rămas fără roade: „Sint molumul cu porcii pe care l-am crescut pînă acum și care văd că merg și la export”. Si nu putem a nu menționa și „aripa tină”, ca să zicem așa, a frustrărilor de argumente, pe care o intrucează cu brio literarilor „apolitici”. Apolitici precum subsemnatul e popă, e îmbină în chip virtuos tăcerea, jenată în fondul său de derută, cu vorba petică, pe cit de venioasă de ații de fără obiect, desigur, încă mai jenată. S-ar părea că au ceva de spus, dar n-au. Iși dau aere, dar nu dispun nici măcar de aerul trebuitor pentru a răspunde cînd și cum s-ar cuveni, sufocîndu-se de astmul filogismului cronic.

GHEORGHE GRIGURCU

Cologrița brazilienă

MARTURISIRI ATITUDINI-OPINII

Pestera muierii - Epifanii -

Vatră adîncă de noapte. Adînc e întinerul și străbădătoare, ferec lumina.

Cerul — o boltă de piatră de care sîi spargi capul, mai poți să crezi la înalțimi neguroase atele domitoare, nevăzutele ?

Aici sunt domuri, candelabre, cupole, alinare, o fereie a credinței luminată de opaițe, de felinarele de lemn mișcătoare. Se aud picurind sunetele calde din orga înghetată. Roagă-te cum sîi în întinerul glaciar al protei acestora.

Oamenii alături de ursii răgănilor și-au împănătat tăcerea, copiii au privit licărul întunecat din ochii țarelor de cavernă. Privirea fiad a monștrilor neutri din Cuaternar. Virturile sulițelor și caninii nu mai au vreo putere. Arme și talismane. Vezii lupă ? Uria omul, mormale fiara. A cui că li fi fîrșit laba pe gramuzul celălalt ? Ursul sau Omul cabernei va trăi după înclăstare ?

Titimur obscur : oasele înghețate dorm-nice lingă vitrele mistuite cu piatră. Femure, mandibule, vertebre — ce țutele are cutintul viad ?

Apoi o țalcă de mulere, albă, întunecîndu-se, iluminînd, foșta-mamă a tuturor muierilor, semn al puterii, mai tare ca instinctul ?

În acest deci de dincolo de istorie viața e doar o umbră a istoriei pietrei. O, sensuri ale pietrei, cîntece neauzite, repunînd să încapă prin fereastra cutintului.

Se scurg anii cu miile, picură clipele din stalactite, cel ce au fost aproape oameni n-au știut decît pînda, foamea și ura.

O, incercătură a ghețurilor mute spunet-mi ceva, să nu mă minia ! Amînții-mi neputirile, focurile nestîpîne, pe cei în blănuri rupînd din clozevirile pruse de urs, mîștînd în flăcările albastre. Unde sunt veteze urse și umbrele din jur ?

Pășim cu toia cui printru cîni și țurțuri în țeara de opal a istoriei ? Nimeni nu mai știe cum ucide acest frig, cum poți îngheața în sumbra pînții a timpului.

Moarte-s de mult bestiaie cabernei. Scintee oasele lor lingă stîncă însingurată, cîntă copiii din flăuere de os doinele piauilor și susură adine apa săltele pe șanșurile cascadele impietrite, pe vâlurile mireselor de piatră, pe neșitacul Moș cu traidă și pe Cadina țurcului. Trupurile de gheață, trupurile de calcar nu știu nici o limbă dar ele cîntă și aruncă lumina, un cîntec de roca, o lumină palidă de stîncă înghețată.

Demonii stăpînitori nu au pace. Demon este păgăul și e mai puternic ca omul. Aind fierăstrăile timpurilor duse, zgomote de fiare lozîndu-se, trupurile căzînd ca butucii, răd leșurile calde pînă în apele de munte, părăsind locurile și lăsînd să răsădă semînța nouă la umbra duhurilor cămîntului. Neam al bărbăților aspri și cumpliti din legende ? Dar ei nu vorbit cu penții atotștiutori din păduri, cu țarii de la izvoare și de la ei au înrățat lumea. Ușor-mă vine timpul erbeciei, cînd demonii sunt vînăți de tinerii ce seamănă la munte, la glas și la statură cu morții lor din neoc. Uitată-ă pesteră.

Demonii mor, morții sunt veșnici, cu coasele prin poieni, cu plutele pe ape, cu tulnicii în muni, pe cei și în cărțile hurdăcioare din cîmpie. Pesteră așteptînd să încălcească în tatra ei nemîngăiatele muierii. Întorsu-i timpul.

Surd e bocetul muierilor după morții lor. Dar necontenit.

În pestera timpului — pesteră istoriei. În pestera istoriei — pestera din Parang, la cheile Gălbenușii. Cu într-un somn aud firul Ursitelor. Și nesfîrșite e torsul din furca muierilor plîns în pestera de gheață. În Pestera Muierilor — Făt-Frumosul neamului.

Pestera zace într-un clin șters de munte. Cronid de piatră a bejenilor și a nădejilor mute. O noapte păstrătoare de limbă și morminte. E un pîntec mare unde ecoul se împietrește. Apa, viața și umbrele sunt toate de piatră.

PAN IVZERNA

CEZAR BALTAG

Nostalgia

Ochiul spune : De ce te-ai lasat fără chip, Doamne, ca să pot vedea ?

Auzul întreabă : De ce ai tăcut ca să pot auzi ?

Omul spune : De ce te-ai ascuns ca să fiu ?

Cînd m-ai roștit era vară și am intrat în trup ca în vis și în vis ai plecat dintr-o dată și ti-ai stîns fața să pot privi

Cerul cu pleoapa albastră peste ochiul pămîntului, vremea cu nenoroc și întimplările peste ierbi înșepate amar

Luminid te ascunzi în mine fulgerare de foarte departe plins al tăcerii depline de dincolo de cuvînt

Cu ochi larg deschis piatra întreabă și întreabă pînă alege nisip și nisipul murmură ?

am fost dovada ta și te-am iubit și nu te-am zărit și ti-am adăpostit absența mai mult decît o poate piatra adăposti

Ești oglinda care dispăre. Doamne, sau Fata care nu se poate privi ?

CRONICA LITERARĂ

Experimente in limba foarte

Cine a văzut un manuscris flaubertian — nu-l uită ! Si va fi metea bintuț de vibrația muzicală a literii curiate de lini, ștersături, crîmpie de frază, simple și banale hauri sau secrete scheme. Un text care se aude cu ochiul. Pagina pe care o avem în față respăcă unizon, ca un țesut viu. Notăunile de plîngoi și pierd sensurile ornamentale (prezent — absența materiei) și devin muzicale.

Nu întimplătorimi aduc spante și acum, citind paginile lui, Serban Foartă (Amintiri efective, Cartea Românească, 1990) de spectrală pagină flaubertiană. Pentru că această limbă dezlăntită pe pagină în căutarea coerenței de profunzime (matricială, în șpune domnesce, țată de mai mult de o sută de ani peste cultura empatică a Europei). Fecare dintre noi vrea să-și construiască o limbă a lui, unică și indivizibilă. O limbă perfectă, unică — în sens profund, și, astfel, fiecare creează se va dărui paginile sale întine pe care își va doza volumele, respirația, peuzele, spre a îngheța, în depnă dezvelire, această unică limbă a fiecărui creator în parte și a nănaui.

Diversi experimenterii au e-xersat modalități de preferență a expresiei iar Serban Foartă este unul dintre ei. Pentru că, odată cu acești experimenterii, leșim din noștiet, de-a provizorat formal — și avansăm către zona profundă a scrierii, acolo unde forma pare mai degrabă o căpănată pentru vazătorii Serban Foartă știe împotriva simplilor vazătorii.

În fiecare arpeggiu e presu-pusă o gamă și în fiecare treapă cromatică sînt pregătite nesfîrșite melodii. Urechea înclinată către speculație țier-tat să-mi fie barbarismul ț trace dincolo de trezele armonice în tehnologia ipoteticului. Acolo, forma e doar premisa unui șir întreg de dezvoltări personale, unice și irepetabile. Iar muzica nu e decît un exemplu. Acta s-a țutlat, în general, împotriva — obiectului și — spre a-și clătiga subiectul.

Vorbătorului ordinar, dictia protocolară, arștia lui Serban Foartă chiar și cînd el vorbește despre subiecte ale întindă-tutii — li vor părea fragmente dintr-o limbă moartă, vestii înșuflete de un cercetător caldofil Serban Foartă

vorbește de sub limbă, ca Joyce, din acei loc subteran, unde limbile se atîng, ajung aproape una singură. Cu ajutorul acestui gigantice organ fonator, Serban Foartă se încercă în diverse țipuri de discurs. Ca și Mallarmé despre care garcește spunea, că serie în franceză ca într-o limbă moartă. Lecțiile de dietie ale lui Serban Foartă fac neimportantă țarea, obiectul. Alta e problema care ni se oferă de-aici încolo, ca întrebare generoasă : care e motivul acestui text ? De ce există el ? Iar la această întrebare, forma cade în sine. Gramatică-zarea alătură obiecte incompabile, vătămă raporturi verbale. Astfel, limba se oferă ră voluntară, ignorîndu-și a-poca, naratiunea. Protestia de carte lobăț finit — material este iluzorie în realitate, re-latare între semne, energia textului colționează de semni-ficții și în țoare lectură, continue și renăscute, trimi-țind asupra imobilizărilor ne-cure li prede țarea-obiect. O nouă limbă atrece după sine o întregă civilizație.

Serban Foartă încează la o foarte importantă, masivă, re-

Lucrează de zeci de ani. Uneori constată să facă, în public, mari experimente. Restul se petrece în laborator. Experiența publică pare că-l plică-tiese. Cum poți arăta acea pagină care te bîntuie țiestă de „gauri negre” ca o hartă stelară — unui public dopat cu țexte administrative ? U-nui public care, dese-se-ntele, nu mai vrea să învețe nici o limbă moartă, s-o însuflețească ?

Cu atît mai mult cu cît, a-cum și aici, limba foarte se abate din cercetarea de sine către elogiul altor limbă, su-verane, încercîndu-le ca — pe niste țotii apocriefe, cu vinul propriei sale energii ? Dar mai există, oțge, acest nepre-totiu vin ? Nu cumva, neantă, societatea a aruncat vinul în mare și-l privesc cu indife-rență cum se răpăcește în va-luri ?

De aici discreția acestor pa-gini prin care se încearcă Serban Foartă și prin alte limbă, Mirarea e mare : limbile, ca și religioze, sînt una. Plămînd care le încălcește e mereu al-tol.

SORIN SERB

Dreptatea LITERARĂ

Eugen Uricaru

Povestea cu frați

Moglia nu era mare. Două curele de pîmînt pe lingă apă, o coastă de vie, o alta de livadă. Dar mîcar era ascunsă, nu stătea în calea nimănu, nici a cazaciilor, nici a țărărilor. Un conac sîndrului, grațiu — pentru vite mari, colete, polăta, salvan pentru vite mici. Mirosea mal toată ziua a bălegar cald. Iarna ții cădea bine, semn de viață, vara te îngrețosa, venea roziuri de muște negre, lutoase și năvăleau pînă și pe gura hornului. Toate ar fi fost cum ar fi fost, doi argăți, cîțiva țigani și țărăni care se prăseau toamna sau mureau primăvara fără să se știe, dar moglia era prea mică. Doi frați, amindoi hoții, amindoi boleroși și mai mult decît le-ai fi fost rangul, de slugeri al III-lea în Țara de jos, cheltuitori și petrecăreți ! Doi frați dar nu la fel de îndreptății la moșie pentru că unul era mai vîrstnic și decî,

după dătină, stăpîn mai mult decît celălalt. La o nevoie, chiar singurul stăpîn fiind fratele cel mare.

Chemată fiind oastea de țară la Tichilești pe Prut, era zoon că Ghiraț leșe din Kis-lak-ul său, fratele cel mare încalce și lăa drumul euenit. Cel mic li țesi în cale sub o rîpă, li pocii zdrăvan drept în frunte cu un par și-l ascunse într-o borbă de unde se scoțea lut pentru chirpici. Toate casele țărănești și ale țiganilor țeseră din — șaura aceea. Conacul lor era din piatră și cărămidă. Nu că ar fi avut alția bani, dar la nici o poată erau niște țuinuri din vremea cea veche, poate chiar din vremea romanilor. Din aceste ruine și-au ridicat cei bătrîni conacul așa încit chiar în oada de dormit este o piatră scrisă pînă în zid. Frații nu aveau de unde să știe ce scrie pentru că o slovă lă-tunească și de bunăseamă că

e și pagină. Poate din cauza acestui înșcris s-a strecurat în mîntea fratelui, mai mic-gîndul cel rău. Înainte de a adormi privea pînă li cuprindea ameteala către literalele a-celea care spunea ceva dar el nu putea să le priceapă. Se încăpățîna să se uite la ele doar-doar le va înțelege și pînă la urmă se prăbusea în somn ametit, țehu de cap. Și

în somn visa că el este fratele cel mare, iar fratele cel mic este fratele cel mic. Iar fratele cel mare poate să facă tot ce vrea pentru că el este stăpîn după lege, chiar și să priceapă ce stă scris acolo. În piatra din zidul odăii de dormit.

Noaptea l-a scos din groapa de lut. Nu era mort. L-a dus în pînții, sub cotețul porcelor. Acolo nu intră nimeni din ținea duhoșii. Dacă voiau să fure, furau din — alia parte. L-a închis cu zăbrele și după două săptămîni a dat veste că pe fratele cel mare l-au țără țării înalte de a ajunge la Tichilești. În locul lui a îngropa, o jumătate de porc și l-a pufnit risul cînd popa făcea slujba. Era ferecit că el este acum stăpîn și nici n-ar fi trebuit să fie ucis de frate. La două zile cobora să-l dea mîncare și apă de băut. L-a fost frică înții că fratele o să moară. N-a murit, cîme moare de o lovitură de par în frunte ? Dacă ar fi fost în m_ățele capului, da, ar fi murit, dar nu era el omul ca-

Gravuri din „Jurnal Brazilian” (1577) de Jean de La „Două călătorii în Brazilia” (1548-1555) de Hans Sl

ROZA VÎNTURILOR

Din poezia Braziliei MARIO DE ANDRADE Modistele

Două micute modiste pe aleea cu palmieri strîns ținîndu-se la braț. Dumnezeu, cîta dragă țenie ! Țutur — țese țate respirația ! Arată de țără ar fi... Hă țutele din mîțase, dedesubt Mă țineț ușor ametit.

Cu pași pîrîunți, trec pe lingă mine vorbind. „Pleci ?” „Eu nu !” Au și trecut. Strada își oprește din nou respirația s-a-sculțe țea ce ele încă și mai spun. Nici un clopot de tramvai. De țără țintile fae un ocol, s-a-sculțe țea mai bine.

Soarele apriliu cîștețe o-n-ochi prin erăpătura dintre doi țipuri împoșcaci șnoopi de țoc pe după amiază, a-faltului. Amindoua țese țrau. O dăvedește țatîna înimf roșu. Sunt țitit de țere țate țare, de moderne, de braziliene.

Asta înseamnă : Că una îmi aminteste de țala țealță de țermurile Acrii. Neagă una, țealță albă.

MANUEL BANDEIRA Noapte moartă

Noapte moartă. Lingă stîlpul felinarului Broaștele înghit țîntari.

Nimeni nu umblă pe stradă. Nici măcar vreun bețiu.

Cu toate astea presimt o procesiune de umbre. Umbrele țuturor celor plecați. Ale țuturor înca în viață și-ale celor ce-au fost.

Plînge țiriul. Glasul noștii...

(Nu ai noștii țestei, al alteta, mai mari.)

CARLOS DRUMMOND DE ANDRADE Mortii in redingotă

Într-un colț al sălii se află un album cu fotografii insuportabile, înalt de mulți metri și vechi de nestîrșite minute, cu țot și se apliceau asupra lui, ca să-și bată joc de morții în redingotă.

Un vierme începu să roadă nepășătoarele redingote și roase țoile, dedeațăile, pînă și la prefă țotografilor. Numai nemuritorile suspine nu le-a roș, suspinele ce fără conținere se ridică din foi.

MUZICA ROTATIVELOR

Despre „Conceptul și practica dictaturii : trecut, prezent și viitor” serie în *Viața Românească* nr. 6 dl. Căiu Dragomir „cu justa afirmație că dacă nazismul a fost un rasism, „Comunismul este tot un superdeterminism în conceperea omului”. În ca-tre stîtuție, „Omul nu optează, e țeste țorit să domine sau să țedomnias în cadrul unor re-țele de țlășă”. Asu țieț „Am-bele doctrine — promiț liberta-ția ca o limită atînsă după victoria țasei superioare sau a țelșei progresive. Nime țai, țahnie paradoxal, decît contra-dicția unică libertății care nu țompa decît într-o singură va-riantă existentiață : într-ade-văr...”

Pe țuncutul de a face „un țai la Paris, dl. Serban Foartă, unul dintre (dacă nu cel mai) rafinate condeie ale țării, a dat un amply inter-țiu revistei țimșorene *Oriz-ont* (nr. 48, 25 oct. a.ē.) din care aflăm cît ștupoare ți va fi prima țintînire cu omul-lumină al existentului și poe-tului, Alțel : „Îmi țare țău că țrebuie să-l paratrazee pe dl. țilșec și să spun că sînt un sentimental în momentul țsta Toate deșabăritile m-au țer-țate. Chiar țele banale, țhar-țele simole”. Întrebare : „Țo-tusi în țarre de L’Est va țe-țbu să țnețuți cu țeva cobo-rea la aeolo”. Rășpuns : „În condiții normale ar țrețbu să șon șoferului de țaxi doar o singură țitabă : «Ră țe țe. Pen-țru țel țudul de-o țreche : «Bis !»”

În același excelent perio-dic, un studiu eșential șerșat de dl. Matei Cățineșcu : „Lă-turarea țomăna în 1990 : mo-ștenirea țotalitară”. În rețolia favorabilă, unor — anter-țare șare țăute de țriticul Ale-xandru George : „Într-ade-văr,

Luni 4 noiembrie / Marți 5 noiembrie

Secretele Lumei

Într-un manuscris apar...

Diversitatea...

Într-o econo...

De la marea...

Și mai...

ALTO PRONOSPORT

Secretele unei întreprinderi rentabile

Lumea diversă a întreprinderilor

Un manual de management... manual de management...

Întreprinderi mari sau mici... întreprinderi mari sau mici...

nefavorabil, să le descopere... nefavorabil, să le descopere...

Întreprinderile de dimensiuni mici... întreprinderile de dimensiuni mici...

În fine, un ultim aspect... în fine, un ultim aspect...

În interiorul băncilor se pot observa... în interiorul băncilor se pot observa...

De la marea criză economică... de la marea criză economică...

În fiecare an în țările dezvoltate... în fiecare an în țările dezvoltate...

Acționarii sînt numai un element... acționarii sînt numai un element...

Departate de „Wall Street”

Bănci, oficii de schimb, lei, valută... bănci, oficii de schimb, lei, valută...

a societăților comerciale cu capital... a societăților comerciale cu capital...

cum va fi reglementată. Nu ne-am... cum va fi reglementată. Nu ne-am...

Despre perspectiva unificării... despre perspectiva unificării...

Despre perspectiva unificării... despre perspectiva unificării...

Despre perspectiva unificării... despre perspectiva unificării...

Simpozionul românilor din Serbia

(Românii din Banatul de Vest și din Timoc)

În zilele de 31 octombrie și 1 noiembrie... în zilele de 31 octombrie și 1 noiembrie...

către Guvernul României, Parlamentul... către Guvernul României, Parlamentul...

Au mai participat profesori universitari... au mai participat profesori universitari...

S-au dezbătut probleme de istorie, cultură, tradiții... s-au dezbătut probleme de istorie, cultură, tradiții...

În esență, problemele care l-au... în esență, problemele care l-au...

Primul la redacție: Liga Studenților din Universitatea... primul la redacție: Liga Studenților din Universitatea...

Degeaba a vota, Parlamentul... degeaba a vota, Parlamentul...

Nu putem fi de acord cu eliminarea... nu putem fi de acord cu eliminarea...

CLAUDIU DOLTU

PREȘEDINTELE E ÎMPOTRIVA LEGII!

(Urmare din pag. 1)

năvălăși în zădul lor demagogic... năvălăși în zădul lor demagogic...

Apoi a venit rîndul țărănilor... apoi a venit rîndul țărănilor...

Ceea ce interesează în această... ceea ce interesează în această...

De drept, țărăni se uită seara... de drept, țărăni se uită seara...

Cit despre legalitate, ce să mai vorbim?... cit despre legalitate, ce să mai vorbim...

Organizația Centrală Muncitorească... organizația centrală muncitorească...

Publicitate

AGENZIA matrimonială LE-LFA... agenția matrimonială le-lfa...

Incepînd de miercuri, 6 noiembrie... începînd de miercuri, 6 noiembrie...

LOZUL AUTOTURISMELOR. REGIA AUTONOMĂ LOTO PROMOSPORT. AUTOTURISME DACIA 1310.

Hoje la vamă. De la vamă se fură continuu? De la vamă se fură continuu?

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI. UN MILION LEI. Vă mai aduceți aminte?

ROMULUS CRISTEA. De ce este în discuție? De ce este în discuție?

(Urmare din numărul trecut) Planurile sovieticilor vizează... planurile sovieticilor vizează...

OPINII. Gorbaciov, K.G.B.-ul și imperiul (II). - Note pentru descifrarea unui oracol -

tem țări și cunoaștem toate punctele... tem țări și cunoaștem toate punctele...

vernel vestice. Căci trebuia încheiat...ernel vestice. Căci trebuia încheiat...

